

ПРОСТОРНИ, ЕКОЛОШКИ, ЕНЕРГЕТСКИ И ДРУШТВЕНИ АСПЕКТИ РАЗВОЈА НАСЕЉА И КЛИМАТСКЕ ПРОМЕНЕ

Уредници: Мила Пуцар и Марина Ненковић-Ризнић

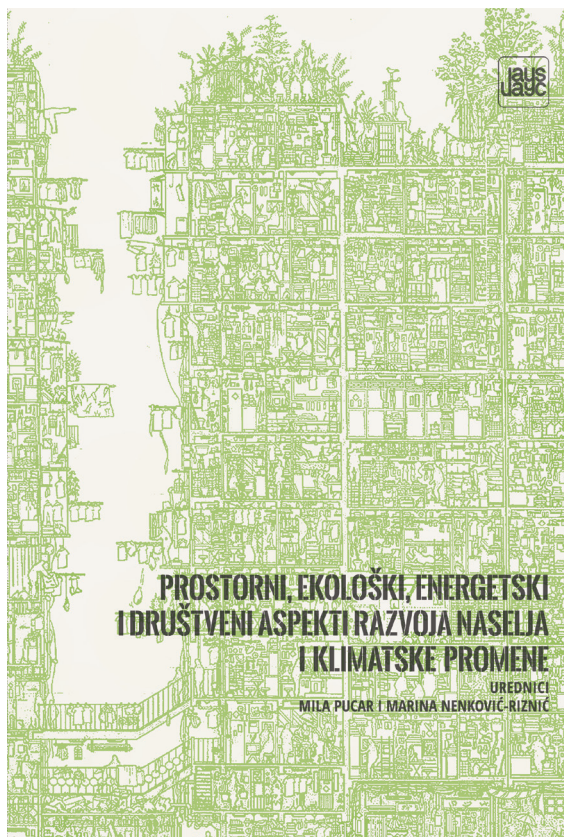
Издавач: Институт за архитектуру и урбанизам Србије, Београд, 2016.

Ова Монографија је резултат вишегодишњих истраживања групе аутора ангажованих на научном пројекту из области технолошког развоја: **Просторни, еколошки, енергетски и друштвени аспекти развоја насеља и климатске промене – међусобни утицаји** (ев.бр. ТР 36035), који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја за период 2011.- 2016. године и чини јединствену целину са претходном монографијом **Климатске промене и изграђена средина: политика и пракса у Шкотској и Србији**, која је у оквиру истог пројекта објављена 2013. године. У писању ове монографије учествовала је већина истраживача укључена у пројекат.

Распон истраживања је свеобухватан, баш као што је и сама тема пројекта комплексна и подстицајна за истраживање. Тема климатских промена у контексту развоја насеља је, свакако, веома специфична, актуелна и обухвата сложене архитектонске, урбанистичке, функционалне, социолошке, културолошке, еколошке, енергетске, организационе и економске аспекте.

Монографија је написана на преко 450 страна, са Предговором, Закључцима и препорукама и Глосаријумом. Подељена је у четири основна поглавља (1. Просторни, 2. Еколошки, 3. Енергетски и 4. Друштвени аспекти развоја насеља и климатске промене), од којих је свако поглавље садржи 5 – 6 радова. Радови у поглављима су равномерно распоређени и обрађују различите аспекте ове врло сложене проблематике.

Прво поглавље **ПРОСТОРНИ АСПЕКТИ** бави се питањима стратегије одрживог развоја насеља, концепта паметног града, принципима трансформације у архитектонском пројектовању, могућностима комуникација просторних информација у еколошким и енергетским решењима. Полазећи од постојећег стања и ограничења, предлажу се решења која су одговор на текуће проблеме, идентификована су опредељења и стратешки циљеви, који су дефинисани у складу са визијом одрживости развоја у светлу климатских промена. Поред теоријских разматрања низа питања, понуђена су конкретна решења и дате препоруке за градове у Србији. Разрађени су механизми за имплементацију решења са утврђеним капацитетима

и одговорностима. Прилагођавање развоја насеља климатским променама је данас, не само у просторном смислу, тема број један у Србији. Запуштена и девастирана насеља, оптерећена бројним сложеним проблемима, као што су просторни, економски, привредни, социолошки, тема су, не само овог поглавља, већ и целе монографије.

Друго поглавље обрађује **ЕКОЛОШКЕ АСПЕКТЕ**, полазећи од микроплана и утицаја различитих просторних елемената на микроклиму. У овом поглављу обрађене су разноврсне теме који се баве проблематиком градског баштованства, утицајем традиције на примену дрвета као елемента облоге у савременој архитектонској пракси, градским реперима као медијима за информисање о животnoj средини итд. У оквиру ширег контекста ове проблематике, обрађен је значај зелене инфраструктуре

у контексту климатских промена и истакнута важност континуалног планирања зелене инфраструктуре и уважавања мултифункционалности коју она обезбеђује у смислу прилагођавања и ублажавања климатских промена. Обрађена је проблематика и могућност примене индикатора везаних за људско здравље, дат је предлог мера заштите културно-историјских целина итд.

Треће поглавље обрађује **ЕНЕРГЕТСКЕ АСПЕКТЕ** развоја насеља и њихов утицај на климатске промене. Анализирани су параметри економске, еколошке и социјалне одрживости примене обновљивих извора енергије (ОИЕ), на основу примера добре праксе из Европе, као и стање у области примене ОИЕ у Србији, као и могућности коришћење обновљивих извора електричне енергије (ОИЕЕ) у еколошки здравим заједницама. Обрађена је проблематика енергетске ефикасности у урбанистичком планирању социјалног становања, разматрани су енергетски аспект одрживости хотелских објекта. Посебно је обрађена тема урбане агрокултуре у одрживом граду и могућност производње хране у заштићеним просторима. Последњи рад у овом поглављу бави се проблематиком очувања идентитета архитектуре 40-тих и 50-тих година двадесетог века у процесу прилагођавање потребама за енергетском ефикасношћу објекта.

Последње поглавље обрађује **ДРУШТВЕНЕ АСПЕКТЕ** кроз анализу квалитета и доступности установа од јавног интереса које су један од кључних елемената за остваривање политике укључивања грађана у друштвени развој. Дат је предлог препорука за превазилажење могућих проблема, које могу бити база за у регулативу и позитивно утицати на будуће архитектонске пројекте. Анализирани су успешни примери европске праксе који су кроз различите институционалне аранжмане успели да интегришу техничке иновације и мултидисциплинарне пројекте. Приказана су унапређена стамбена решења, која су технички адекватна, финансијски приступачна и прилагођена ресурсима и капацитетима сиромашних домаћинства. Дат је низ методолошких препорука генерисања знања неопходних за ефективно планирање климатски одговорног просторног развоја, са посебним фокусом на методе и технике унапређења информационе основе планирања примерених контексту Србије.

Због оствареног квалитета и целовитости, монографија **„Просторни, еколошки, енергетски и друштвени аспекти развоја насеља и климатске промене“** представља свеобухватно научно дело из области **развоја насеља и њиховог прилагођавања климатским променама**. Радови обрађени у монографији дају значајан допринос сагледавању комплексне материје усмеравања развојних активности у подручјима која су веома специфична у еколошком и климатском погледу.

Монографија има вишеструку практичну вредност и друштвени значај. Кључне поставке ће свакако бити веома користан прилог научној и стручној пракси и свим заинтересованим за решавање појединих проблема и специфичности утицаја климатских промена на одрживи развој насеља у Србији.

Књига је првенствено намењена истраживачима, стручњацима и запосленима у државној управи који се у пракси баве различитим аспектима климатских промена и њиховим утицајем на просторни и друштвени развој. Она може да буде корисна литература за студенте основних и последипломских студија на факултетима на којима се изучава ова проблематика која постаје све значајнија не само у свету, већ и у Србији.

Проф. др Бранка Димитријевић

Department of Architecture, University of Strathclyde, Glasgow, United Kingdom